

nuorten eriarvoistumisen ehkäiseminen pitää aloittaa jo peruskoulun aikana. (THL 2015.)
<https://thl.fi/documents/890257/905529/Hyvinvointi-+ja+terveyserot+Suomessa/adbc1e2f-d8ec-4fa5-9a49-e79ebb57d2ed>

Aikaisempia tutkimuksia ja tämän hetken tilastoja sosioekonomisen aseman näkymisestä koulumaailmassa

Perheen sosioekonominen asema näkyy koulussa...

- taitotasoerot
- koulutuksen ylisukupolvisuus
- hyvinvointi
- lapsen asema

KOULUTUKSEN YLISUKUPOLVISUUS & OPPILAIDEN TAITOTASOEROT

TAULUKKO 1.3. LUKION VALINNEIDEN OSUUS TOISEN ASTEEN UUSISTA OPISKELIJOISTA ISÄN JA ÄIDIN KOULUTUSTAS-
TEEN MUKKAAN.

		Isän koulutusaste						Kaikki
		Ei perusasteen jälkeistä tai tuntematon	Toinen aste	Opistoaste	Alempi korkea-aste	Ylempi korkea-aste	Yliopiston jatko-tutkinto	
Äidin koulutusaste	Ei perusasteen jälkeistä tai tuntematon	15,1 %	18,5 %	30,6 %	35,0 %	51,8 %	62,8 %	21,0 %
	Toinen aste	17,5 %	23,9 %	37,6 %	41,6 %	58,6 %	60,9 %	28,5 %
	Opistoaste	27,3 %	35,0 %	49,4 %	52,3 %	64,6 %	67,5 %	44,3 %
	Alempi korkea-aste	34,8 %	42,5 %	54,6 %	56,8 %	68,7 %	67,2 %	52,0 %
	Ylempi korkea-aste	49,4 %	57,5 %	66,5 %	65,7 %	77,0 %	77,7 %	68,8 %
	Yliopiston jatkotutkinto	60,8 %	61,1 %	64,4 %	68,0 %	77,5 %	80,1 %	72,0 %
	Kaikki	18,0 %	25,4 %	43,2 %	47,5 %	67,6 %	72,5 %	33,5 %

Isän koulutusaste: Kendallin tau-b=0,253; Eta=0,302.
Äidin koulutusaste: Kendallin tau-b = 0,268; Eta=0,309.

Lähtetiedot: Saari, J., Aarnio, L. & Rytönen, M. 2015. Kolme näkökulmaa koulutuksen valikoituvuuteen. Nuorten koulutusvalinnat tilastojen ja kertomusten valossa. Otus 51/2015.

- Lukion valitseminen on erittäin vahvasti yhteydessä vanhempien koulutustasoon
- Opiskelijoista, joiden kummallakaan vanhemmalla ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa, lukion valitsi vain 15,1%. Opiskelijat, joiden vanhemmilla oli alemman korkea-asteen tutkinto, valitsivat 56,8% todennäköisyydellä lukion. Puolestaan 80,1% opiskelijoista, joiden molemmat vanhemmat olivat käyneet yliopiston jatkotutkinnon, valitsivat lukion peruskoulun jälkeen. Todennäköisyys lukion valitsemiselle nousee lineaarisesti koulutusasteittain matalasta asteesta korkea-asteeseen.
- Samassa tutkimuksessa todetaan, että todennäköisyys sille, että opiskelija jatkaa lukion jälkeen opintojaan korkea-asteelle, on suurempi kuin ammatillisen toisen asteen valinneilla, joista useampi puolestaan ei jatka opintoja.

Syyt:

→ Tuki ja taidot saadaan kotoolta: "Koulutusmenestysedellytysten eroja rakennetaan koulun ulkopuolella, sillä korkeakoulutetuilla vanhemmilla on paremmat resurssit tarjota lapsilleen koulun ulkopuolista aktiviteettia."

→ Malli kotoa: "Lisäksi korkeakoulutetut vanhemmat tuntevat oman koulutustaustansa vuoksi koulutusjärjestelmän rakenteen paremmin ja ymmärtävät koulutuksen merkityksen työmarkkinoilla. Heillä on näin paremmat mahdollisuudet auttaa lasta tai nuorta koulupolun aikana esimerkiksi ainevalinnoissa, pääsykoe-prosessissa, valmennuskursseissa tai esimerkiksi materiaalihankinnoissa."

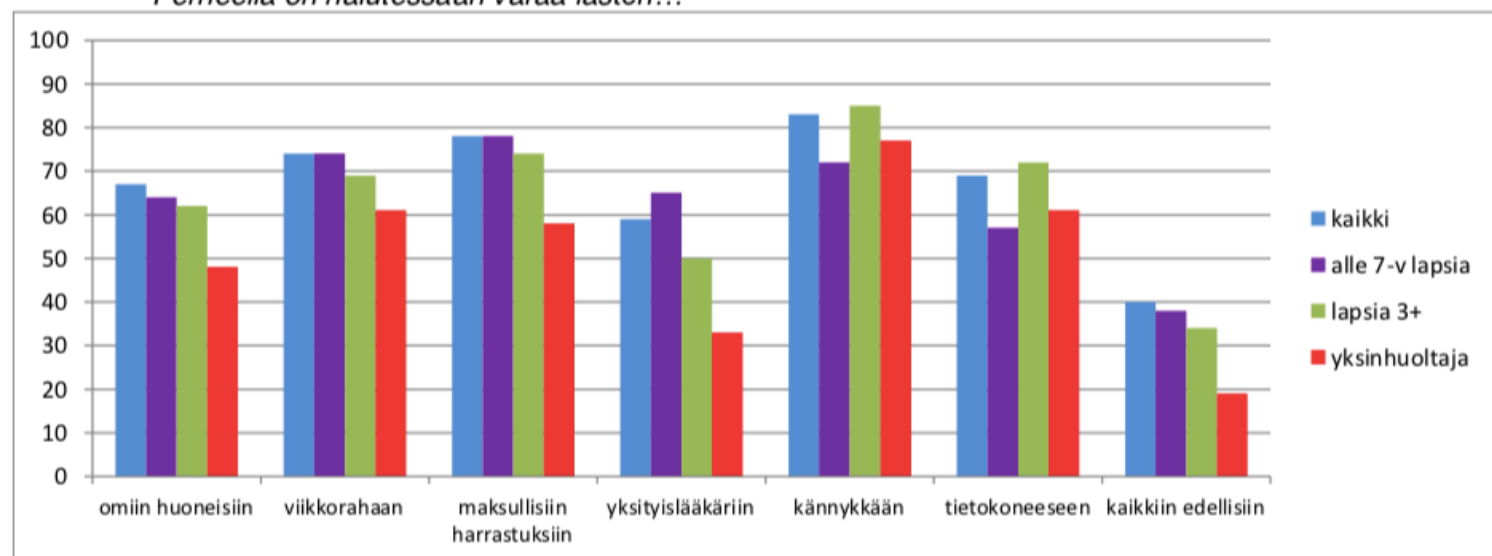
→ Usko mahdollisuuksiin: “Merkitystä ei ole niinkään vanhempien taidoilla tai sosioekonomisella asemalla kuin -- koulutuksen äärelle kannustavalla ilmapiirillä.”

<https://www.kunkoululoppuu.fi/uutiset/tutkimus-perhetausta-merkittava-tekija-nuoren-koulutusvalinnoissa/>

HYVINVOINTI & LAPSEN ASEMA

Kuvio 15. Lapsiperheiden kulutusmahdollisuudet lasten tarpeisiin, %.

Perheellä on halutessaan varaa lasten...

Lähde: THL:n Lapsiperheiden hyvinvointi ja palvelut -kysely 2012

Lähdetiedot: Karvonen, Sakari, ja Salmi, Minna. *Lapsiköyhyys Suomessa 2010-luvulla*. [Helsinki]: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2016.

- Yli 30% lapsiperheistä ei ole varaa antaa jokaiselle lapselle omaa huonetta, yli 20% lapsiperheistä ei ole maksaa lapsille harrastuksia ja n. 15-30% lapsiperheistä ei ole varaa kustantaa lapsille puhelinta tai tietokonetta
- Perheen köyhyys vaikuttaa lapsen koulussa monin tavoin: varattomuus voi aiheuttaa lapsen hyvinvointiin sekä hänen sosiaaliseen asemaansa koulussa.
- Hyvinvointia köyhyyden takia heikentäviä tekijöitä ovat esimerkiksi vanhempien pahoinvointi, asumisen ahtaus, harrastusmahdollisuuksien puute sekä ehjien vaatteiden puute.
- Köyhyyden vaikutusten aiheuttamia oireita lapsilla ovat esimerkiksi ärtyneisyys, hermostuneisuus, päänsäryt ja nukahtamisvaikeudet.
- Hyvinvoinnin lisäksi perheen varallisuus asettaa lapset eriarvoiseen asemaan kouluissa. Suhteellisesti köyhät joutuvat kamppailemaan, jotta pystyvät elämään normaalia elämää ja päästäkseen osalliseksi sosiaalisiin ja kulttuurisiin toimintoihin, kuten lapsille tärkeisiin tapahtumiin ja harrastuksiin.
- Lapset, joilla ei ole varaa samoihin asioihin kuin muilla ikätovereilla, voivat joutua kokemaan lasten keskinäisen vertailun vuoksi häpeää, syrjintää ja jopa kiusaamista. Lapsen sosiaaliseen asemaan vaikuttavia asioita voivat olla esimerkiksi harrastukset ja materia, kuten uusimmat vaatteet tai teknologia.

Miksi aihe koskettaa kasvatusalaa?

- Tutkimusten mukaan köyhyys vaikuttaa välillisesti lapsen sosiaalisiin suhteisiin (Hakovirta & Rantalaiho 2012, 15). → tavarat, vaatteet yms. Synnyttävät vertailua, joka määrittää lapsen kaverisuhteet ja hyväksytyksi tulemisen

- Erityisesti lapset luovat kuluttamisen kautta normeja siitä, millainen kuuluisi olla vertaisryhmässä (Hakovirta & Rantalaiho 2012, 18) Koulussa nimenomaan tämä vertaisryhmä jonka kanssa vietetään paljon aikaa
- Piilee “pinnan alla”, ei keskustella tai nosteta esiin ja hävetään → lapset kieltävät köyhyyden, koska eivät halua leimaantua (Hakovirta & Rantalaiho 2012, 15)
- Koulun täytyisi pyrkiä minimoimaan nämä eriarvoisuutta luovat tekijät
- Suomessa havaittavissa kasvava kuilu eri taustoista tulevien nuorten koulumenestyksessä (Socioeconomic inequality and student outcomes – Cross-national trends, policies and practises)
- Lasten itselleen välttämättömiksi katsomien tavaroiden puuttumisen on havaittu olevan yhteydessä lasten hyvinvointiin jopa enemmän kuin esimerkiksi perheen tulojen. → 5lk. Välttämättömyyksiä ovat puhelin, polkupyörä, taskuraha, oma huone sekä se, että lapsen perheessä on auto (gradu) → oppilaita kiusattiin, jos vanhemmilla ei ollut varaa ostaa samoja tarvikkeita kuin muilla
- Lapset havaitsivat taloudellista eriarvoisuutta eniten konkreettisten ja näkyvien asioiden, kuten lasten omistamien tavaroiden määrän, lasten käytössä olevan rahan, vaatetuksen, perheen auton tai asumismuodon, perusteella → eriarvoisuutta vahvistaa myös se, että lapset ovat nykyään enemmän bränditietoisempia (tunnistavat kalliit vaatemerkit) → vaatteita ja teknologiaa helpointa tuomita
- Lapset pitävät harrastamista lähtökohtaisesti hyvänä asiana → vapaa-ajan kaveriporukat ja tekeminen → kalliimpi harrastus viestii korkeammasta sosioekonomisesta taustasta
- Ylimpään sosioekonomiseen luokkaan kuuluvien oppilaiden suoritukset olivat selkeästi parempia kuin alempien sosioekonomisiin luokkiin kuuluvien (gradu)
- Sosiaalinen periytyvyys = Vanhempien vaikutus koulutusmahdollisuuksiin näkyy koulutusten valinnoissa, esim. Matalasti koulutettujen vanhempien (perusaste) lapset suuntautuivat ammattikouluun kun taas korkeakoulutettujen vanhempien lapset pyrkivät myös korkeakouluun

Asiantuntijalta...

- Vanhemmat ei välttis mukana koulunkäynnissä tai vaadi lapselta, mutta enemmän vaikuttaa se miten vanhemmat omasta taustastaan huolimatta suhtautuu lapsen koulunkäyntiin
- Usein lapsilla joilla heikompi sosioekonominen tausta on käyttäytymisen haasteita tai tunne-elämän pulmia → ei koulumenestys tms, tää yleistetty
- Keskustelu ja erilaisuuden esiinottaminen oppilaiden kanssa tärkeää; sanoitetaan se, että tullaan kaikki erilaisista taustoista ja lisäksi puhutaan erilaisista tuen tarpeista
- Pyritään tekemään luokasta turvallinen paikka, jossa ollaan toisten tukena ja jossa kenenkään ei tarvitse hävetä

Vinkkejä opettajille

Tässäpä tulisi opettajille pari vinkkiä siitä, kuinka siellä koulussa tulee toimia jotta sosioekonominen tausta näkyisi mahdollisimman vähän

- Keskustele oppilaiden kanssa erilaisuudesta ja tuo rohkeasti esiin, kuinka tärkeää on ymmärtää että kaikki eivät tule samanlaisista lähtökohdista
- Tartu ajatuksiin ja hämmästyksen aiheisiin, jotka nousevat lapsilta itseltään - näin saadaan parasta keskustelua aikaiseksi
- Pyri muodostamaan luokasta turvallinen paikka ja ole esimerkkinä... sensitiivisyys varsinkin silloin, kun oppilaiden taustoissa on suuria eroja!
- Koulun tulisi olla paikka, joka minimoii kaikki eriarvoisuutta luovat tekijät

JOHDANTO

Aihe: Sosioekonomisen aseman näkyminen koulussa

- Koulutusvalinnat ja erilaiset opintopolut
- Perhe-elämä ja valinnat
- **Projektin punainen lanka:** Kuinka elämän eri vaiheet vaikuttavat elämän kulkuun? → havainnollistaminen oppilaille

Oppimistavoitteet oppilaille:

- Näkemysten perustelu
- Eettisen ajattelun harjoittaminen liittyen yhteiskunnallisiin asioihin
- Kannustaa oppilasta harjoittamaan demokraattista päätöksentekoa ryhmässä sekä hyödyntämään ryhmätyöskentelytaitoja
- Tutustutaan yhteiskuntaan perheiden näkökulmasta oppilaan ajatusmaailman kautta
- Perehdytään rahankäyttöön ansaitsemisen, säästämisen sekä vastuullisen kulutuksen näkökulmasta

Opetuksen ydin ja näkemyksemme opetukseen

→ Pyrimme avaamaan oppilaille sosioekonomisen aseman käsitettä ja havainnollistamaan, kuinka merkittävä ilmiö se on oppilaiden elämässä.

→ Teemamme on sosioekonominen asema koulussa, jonka osa-alueita ovat sosioekonomisen aseman käsite, sosioekonomiseen asemaan vaikuttavat tekijät ja sosioekonomisen aseman vaikutukset elämän eri vaiheissa

→ Pyrimme siihen, että oppimiskokemuksesta tulee oppilaille intensiivinen, koska he työskentelevät samoissa pienryhmissä koko pelin läpi ja jokaisella pienryhmällä on sama aikuinen koko ajan. Pienryhmät myös luovat itse sekä perheensä että elämänsä valintoineen, jolloin oppilaiden osallisuus on parhaimmillaan. Jokainen tuo peliin aiempaa tietoa ja osaamistaan, jotta ryhmä tekisi mahdollisimman viisaita valintoja tavoitteen

saavuttamiseksi. Näin uskomme saavamme luottavaisen ilmapiirin pienryhmään, jotta saisimme aikaan hyviä ja syvällisiäkin keskusteluja, joissa jokainen voisi kertoa oman näkemyksensä avoimesti.

Oppijan rooli projektissa

→ Olemme huomioineet etapeissa oppilaiden elämismaailman. Valitsimme etappeihin elämäntapahtumia, jotka lapset ymmärtävät ja joiden vaikutuksia lapset osaavat jollain tavoin arvioida. Osa etapeista on ajankohtaisia nyt tai lähitulevaisuudessa. Jokaisessa ryhmässä on aikuinen käytettävissä, jolloin lapset pystyvät kysymään ja asioista keskustellaan yhdessä. Aikuisen rooli on tarkkailla ryhmän toimintaa, tarvittaessa ohjailta oikeaan suuntaan, herättää keskustelua ja auttaa ryhmää pyydettyä.

→ Ryhmässä jokaisella jäsenellä on vahvuutensa ja vaikeutensa. Pienryhmätyöskentelyn vahvuutena on se, että eri vaiheissa voidaan hyödyntää eri jäsenten vahvuuksia ja vaikeudet ratkaistaan yhdessä. Jokainen pienryhmä muodostaa omanlaisensa elämänpolun ja näin ollen myös oppimiskokemuksensa. Pystymme täten hyödyntämään yksilöllisiä oppimisen polkuja ja tapoja.

→ Projektissa oppiminen etenee syventyen ja tavoite on muodostaa kokonaisvaltainen ymmärrys sosioekonomiseen asemaan liittyvistä asioista tietysti oppilaiden ikätaso huomioiden.

→ Projekti haastaa oppilaat eläytymään rooleihin, harkitsemaan valintoja ja keskustelemaan tehtävistä päätöksistä. Projektissa on tarkoitus harjoitella ryhmätyöskentelytaitoja sekä ilmiöpohjaista projektityöskentelyä.

Laaja-alaisesta oppimisesta

→ Koemme, että projekti tukee hyvin perusopetuksen opetussuunnitelman (2014) laaja-alaisia osaamistavoitteita. Halusimme panostaa projektissa nimenomaan laaja-alaiseen oppimiseen sen sijaan, että lähtisimme syynäämään ja tavoittelemaan tiettyjen oppiaineiden rajattuja tavoitteita. Kuten POPS (2014) sanoo, “laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta.” Tämä toimiikin loistavana pohja-ajatuksena projektillämme. Projektimme tukee vahvasti etenkin laaja-alaisia tavoitteita *L1 ajattelu ja oppimaan oppiminen*, *L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu*, *L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot sekä L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen*. Kaikkia näitä tavoitellaan osallistamalla oppija aktiivisesti päätöksentekoon, projektin etenemiseen, oman toiminnan vaikutusten huomioimiseen ja sitä kautta vastuunkantamiseen.

Integraatiosta ja projektin tuomasta osaamisesta...

→ Opetuskokonaisuutemme linkittyy vahvasti yhteiskuntaopin, terveystiedon sekä äidinkielen oppikokonaisuuksiin. Kokonaisuudessamme pyritään kehittämään oppilaiden

omien ajatusten ja asenteiden entistä parempaa tiedostamista, tutustutaan erilaisiin perhemuotoihin ja taloudelliseen toimintaan kuten säästämiseen ja kuluttamiseen. Tämän lisäksi oppilaat pääsevät opetuskokonaisuuden aikana jakamaan ja perustelemaan ajatuksiaan ja mielipiteitään, sekä ottamaan huomioon myös muiden mielipiteet. Lisäksi aiheeseen paneudutaan ilmaisutaidon avulla, jonka kautta oppilaat pystyvät jopa eläytymään toisenlaiseen sosioekonomiseen asemaan. Hyvinvointioppimisen näkökulmasta oppilas oppii opetuskokonaisuuden aikana arvioimaan oman hyvinvoinnin näkökulmaa toisten huomioon ottamisen ja kunnioittamisen sekä taloudellisista näkökulmista (Tikan koulu).

→ Päädyimme poimimaan opetussuunnitelmasta eri oppiaineiden kohdalta tärkeitä tavoitteita, joita muokkasimme projektiimme sopivaksi. Hyödynsimme tavoitteiden asettamisessa myös omia lähtökohdaisia oletuksia, joita halusimme tarkkailla, ja tämän perusteella tulkitsimme opetussuunnitelmassa esiintyviä perusteita.

Projektin aikataulu (tarkentuu syksyllä)

Suunniteltua opetusta tai pikemminkin osaa siitä (esim. teemaa) kokeillaan oikeassa koulussa oikeiden oppilaiden kanssa vähintään 5 oppitunnin verran.

Herättely aiheeseen/meidän esittely luokalle:

→ Luokanopettaja esittää kysymykset, me otetaan askelia jos koskee meitä

→ Tavoitteena hahmottaa sitä, kuinka eri lähtökohdista mekin ollaan ja silti ollaan nyt melko samassa elämäntilanteessa

1. Vanhempani ovat yhdessä.
2. Koulunkäynti on ollut aina helppoa.
3. Olen aina tiennyt mitä haluan tehdä isona.
4. Ainakin toinen vanhemmistani on opettaja.
5. En ole joutunut maksamaan omia harrastuksiani.
6. En maksa itse puhelinlaskuani.
7. Jos rahani loppuisi, minulla olisi joku joka auttaisi.
8. En ole kokenut omaa elämää vaikeuttanutta tapahtumaa tms
9. Olen ostanut jotain sen takia, että muillakin on sellainen/se on muodissa.
10. Olen aina saanut haluamani lelut ja muut tavarat.
11. En ole kokenut että sisareni saisivat jotain minua helpommin.
12. Minua ei ole koskaan kiusattu.

Utisklippi

→ johdattelee oppilaat aiheeseen, tehdään johdannon pohjalta

PÄÄIDEA JA TAVOITE

- Tavoite: Oppilaiden tulee pelata peli niin, että kaikkien perheenjäsenten elämä on onnistunut
- Määritellyt tavoitteet joista oppilaat saavat päättää mitä lähtevät pelissä tavoittelemaan, esim. läheiset perhesuhteet ja paljon aikaa läheisille, vanhemmilla paljon rahaa ja vähemmän aikaa perheelle tms..
- Oppilaat ryhmissä 4-5 hengen → jokaisella ryhmällä vastuuhjaaja
- Ryhmät kuvaavat iPadeilla elämäänsä vaiheittain (**alkuun perheenjäsenten esittely**, sattumien/etappien ratkaisut...). Ryhmät yrittävät eläytyä omaan maailmaan mahdollisimman tarkasti. Oppilaat kuvaavat **joka etapilta valintansa ja perustelut sille ytimekkäästi.**
- Jokainen ryhmä kohtaa tarinansa aikana x määrän sattumia, jotka tulee ratkaista, miten aika etenee?

KOKONAISUUDEN ETENEMINEN

1. PERHEEN TULOTASO

Arvotaan, onko perhe pienituloisen, keskituloisen vai suurituloisen (Mitä tarkoittaa tulo??) (Määritelläänkö summat?)

- Miten lapset käsittävät ja näkevät tuloerot? Tästä riinan kirjassa 5 kappale eteenpäin →

- Pelataan omilla rahoilla (esim. monopoly) jossa mittasuhteet oikealla tasolla, mutta ei käsitellä tuhansia euroja

2. PERHEEN MUODOSTAMINEN

Luokaa ryhmällemme perhe. Jokaisella ryhmän jäsenellä tulee olla rooli perheessä kuten isä tai poika. Luokaa perhe seuraavien kysymysten/kriteerien pohjalta. Pyrkikää käyttämään mielikuvitusta ja muodostamaan erilaisia perheitä. Huomioikaa perheen tulot kysymyksiin vastatessa.

- Perheen roolit:
  - Montako lasta ja minkä ikäisiä? Huom. Jokaisessa perheessä tulee olla vähintään yksi lapsi, joka on alakouluikäinen. Jos perheessänne on useampi lapsi, saatte päättää muiden lasten iät vapaasti.
  - Vanhemmat? Montako vanhempaa huolehtii perheestä? (esim. onko perheellä äiti ja isä, yksinhuoltajaisä, kaksi äitiä...?)

- Nimet perheenjäsenille
- Vanhemman/vanhempien ammatti. Sen jälkeen selvittääkää netistä, vaatiiko ammatti koulutusta ja jos vaatii, kuinka kauan se kestää?
- Missäpäin Jyväskylää asuvat? Kerrostalo, rivitalo, omakotitalo...? Onko kaikilla omat huoneet? (huomioikaa tässäkin tulotaso)

3. PERHEEN TAVOITTEET

Jokainen perhe valitsee itselleen 1-2 tavoitetta, jota kohti he etenevät ja jota tavoittelevat pelissä. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan pelin lopussa.

1. Vakaa taloudellinen tilanne (rahaa on aina säästössä ja valinnat tehdään sen mukaisesti)
2. Pyritään säästämään mahdollisimman paljon rahaa (perhe tekee päätöksensä sen perusteella, että heille kertyisi säästöjä)
3. Nautitaan elämästä (valinnat tehdään sen mukaan, että saadaan mahdollisimman paljon elämyksiä ja kokemuksia)
4. Älykkyys ja koulutus, itsensä kehittäminen
5. Perheeseen ja läheisiin panostaminen
6. Materialistinen näkökulma (perhe pyrkii tarjoamaan lapsille kaiken, mitä he haluavat, etenkin uusimmat trendivaatteet, puhelimet yms...)

4. SATTUMAT/ETAPIT

- Jokaisella ryhmällä oma hattu, josta ryhmät nostaa lappuja siitä, mitä perheelle tapahtuu seuraavaksi

 = kaikille yhteiset etapit
 = ryhmäkohtaiset etapit

ETAPPI 1

LASTEN HARRASTUKSET (huomioi lasten määrä)

- A) Ilmainen/halpa harrastus (esim. koulun harrastustoiminta kuten sählykerhot tai kuvataidekerhot) Hinta: 0e
- B) Keskihintainen harrastus (esim. tanssi, yleisurheilu) Hinta: semi big moni
- C) Kallis harrastus (esim. Jääkiekko, ratsastus) Hinta: big moni

ETAPPI 2

LEMMIKKI

- a) Perhe hankkii uuden lemmikin, josta syntyy enemmän kuluja esim. koira
- b) Perhe hankkii uuden halvan lemmikin esim. Hamsteri
- c) Perhe ostaa lemmikin sijaan uuden television, sillä vanha on rikki.
- d) Perhe ei osta lemmikkiä ja säästää rahat

ETAPPI 4

TYÖTTÖMYYS

Vanhempi tai toinen vanhemmista joutuu työttömäksi, joten on mietittävä ratkaisua.

- a) Perhe muuttaa uuteen asuntoon eri kaupunginosaan josta saadaan töitä, mutta lasta pelottaa mennä uuteen kouluun
- b) Perhe jää vanhaan kotiin, mutta toinen vanhemmista edelleen työtön, lapsen koulu ja kaverit pysyy samana

ETAPPI 6

LASTEN HARRASTUKSEN VALINTA/KARSINTA

- a) Valitseeko lapsi harrastuksen jota hän haluaa itse jatkaa
- b) Valitseeko lapsi harrastuksen jota perhe haluaa hänen jatkavan
- c) Lapsi lopettaa kokonaan harrastamisen

ETAPPI 7

YHTEISVALINTA

→ yläkoulun jälkeen on aika yhteisvalinnan

- a) Lapsi hakee lukioon. Lukio on yleispätevä koulutus jonka aikana on myös mahdollista miettiä tulevaisuuden ammattia. Lukio pidentää koulutuspolkua, sillä se ei itsessään valmista mihinkään ammattiin. Lukiosta lapsi saa loistavat lähtökohdat korkeakoulutukseen.
- b) Lapsi hakee ammattikouluun. Ammattikoulun suoritettuaan lapsi saa pätevyyden ammattiin ja pääsee halutessaan siirtymään jo nuorena nopeasti työelämään. Ammattikoulututkinnolla voi valmistua esim. kosmetologiksi, lähihoitajaksi tai sähköasentajaksi

ETAPPI 8

KOLARI/LIIKUNTAKYVYN MENETYS

→ Perheen aikuinen joutuu kolariin, hoitokuluja menee x määrä

ETAPPI 9

VAIHTOVUOSI

→ perheen vanhin lapsi haluaisi lähteä vaihtoon. Vaihto on mahtava elämys ja lisäksi se avaisi lapsen mahdollisuuksia tulevilla työmarkkinoilla. Kuitenkin vaihtovuosi maksaa paljon.

- a) Lapsi lähtee vaihtoon, mutta se karsii ison summan perheen muista menoista
- b) Lapsi lähtee kielimatkalle, joka kestää vähemmän aikaa kuin vaihto ja maksaa huomattavasti vähemmän
- c) Lapsi ei lähdä vaihtoon ja joutuu miettiä uravalintaansa ehkä uudelleen, mutta perheellä säästyy rahaa

ETAPPI 10

LOTTOVOITTO

→ Onnea! Vuosien lottoamisen jälkeen vihdoinkin tärppäsi ja perheen äiti/isä voitti lotossa x määrän rahaa. Nyt perheen on päätettävä yhdessä, mitä voitetuilla rahoilla tehdään.

- a) Lomamatkalle lähtö
- b) Isovanhempien auttaminen → heillä joku ongelma
- c) Säästetään turvatakseen lasten tulevaisuus
- d) Jaetaan rahaa sukulaisten kesken
- e) Hyväntekeväisyys
- f) Liikuntakyvyttömän perheenjäsenen toimintaterapia - koitetaan saada liikuntakyky takaisin
- g) Keksikää itse mihin rahat käytettäisiin

ETAPPI 11

JUHLIEN JÄRJESTÄMINEN...

ETAPPI 12

PERHEEN KANSSA VIETETTY AIKA ...

4. LOPPUKOONTI YHDESSÄ

Ryhmien videoiden katsominen

Pienryhmäkeskustelu → omissa tiloissa pienryhmän kesken

1. a) Miten muiden perheiden tarinat poikkesi teidän perheen tarinasta?
b) Mitä hyviä valintoja perheet olivat tehneet? (oma+muut)
c) Mitkä valinnat olisitte voineet tehdä paremmin? Miten? (oma)
2. Miten perheiden eri lähtökohdat ja valinnat vaikuttivat lopputulokseen?
3. Miten pelin perheiden elämät ovat yhdistettävissä oikeaan elämään? Voisiko joku elää teidän perheen kaltaista elämää oikeasti?
4. Mitä opit erilaisista perheistä?

Luokan yhteinen keskustelu

- Mitä ryhmät haluavat nostaa esille (2, 3 ja 4 kysymyksistä, jokaisen ryhmän tulee kertoa jotain)

Loppupuhe (täydennetään syksyllä ennen projektin toteuttamista)

- Opettajat tiivistävät projektin yhteen

→ erilaiset taustat, kuitenkin suhteellisen samassa tilanteessa, päässyt elämässä vaikeiden asioiden yli vaikka onkin joutunut ponnistelemaan välillä enemmän kuin muut

ARVIOINTI

Arviointi pohjautuu oppilaille asetettuihin oppimistavoitteihin.

Ryhmien vastuuopettajat observeivat oppilaiden ryhmätyötaitoja ja kirjoittaa niistä havaintoja; kuinka oppilas perustelee näkemykset? Päättääkö ryhmä demokraattisesti valintansa? Osallistuuko kaikki toteutukseen?

Itsearviointi → Oppilas uskaltaa ilmaista omia ajatuksiaan

Itsearviointi kysymyksiä:

1. Miten ryhmä mielestäsi toimi? (asteikko 1-3)
2. Otin muiden mielipiteen huomioon (asteikko 1-3 tai rasti ruutuun)
3. Osallistuin aktiivisesti päätöksentekoon ja perustelin valintani (asteikko 1-3)
4. Mitä uutta opit?
5. Mikä oli sinulle tuttua?
6. Mitä olisit voinut tehdä paremmin?

Vastuuopettaja arvioi henkilökohtaisesti ryhmän oppilaita. Hyödynnetään itsearviointikysymyksiä 1-3 ja annetaan lyhyt kommentti jokaisen työskentelystä kirjallisesti.

LOPPURAPORTTI (täydennetään syksyllä)

- Arvioidaan tiimin työskentelyä ja opetuskokeilun toteutumista sanallisesti ja numeerisesti
- Kuvataan ryhmien keskustelua laajemmin kuin mitä lapset itse kuvaavat (jos saadaan lupa, loppuraporttia varten)

Lähteet (nämä vielä muokattavassa muodossa):

<https://drive.google.com/file/d/0Bz1V9P-a-cT2VUJpeTNHQkluTUU/view?pref=2&pli=1>
(Tutkimus)

<https://www.kunkoululoppuu.fi/uutiset/tutkimus-perhetausta-merkittava-tekija-nuoren-koulutusvalinnoissa/> (Kunkoululoppuu)

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131589/URN_ISBN_978-952-302-742-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y (THL)

<https://vslj.fi/koyhyiden-eriarvoistama-lapsuus/> (VSLJ)

Volante, L., Schnepf, S. V., Jerrim, J. & Klinger, D. A. 2019. Socioeconomic inequality and student outcomes – Cross-national trends, policies and practises.

Aho, M & Grek, T. 2013. Kodin varallisuuden merkitys oppilaan koulunkäyntiin - Huoltajien mielipiteitä. Pro Gradu -tutkielma. Opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Haettu 19.5.2020 osoitteesta

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/43179/1/URN:NBN:fi:jyu-201404041473.pdf>

<https://www.aka.fi/fi/akatemia/media/Ajankohtaiset-uutiset/2019/vanhempien-sosioekonomisen-tausta-on-yhteydessa-nuorten-opintomenestykseen/>

Hakovirta & Rantalaiho. 2012. Taloudellinen eriarvoisuus lapsen arjessa

<https://jyu.finna.fi/Record/jykdok.1308255>

Tikan koulu. Hyvinvointioppiminen. Jyväskylä. Haettu 21.5.2020 osoitteesta

<https://peda.net/id/75c34b0>